

บทที่ ๒

สภาพการโดยทั่วไปด้านแรงงาน

แรงงานเป็นสิ่งจำเป็นต่อความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยเฉพาะประเทศไทยซึ่งต้องใช้แรงงานในกิจกรรมสาขาต่าง ๆ มาก ทั้งนี้เนื่องจากกิจการอุตสาหกรรมและบริการยังไม่ก้าวหน้าถึงขนาดที่จะใช้เครื่องจักรมาช่วยแรงงานมากนัก จากสถิติการสำรวจแรงงานและการประมาณกำลังแรงงานของกองวิชาการฯ กรมแรงงาน ปรากฏว่าในปี ๒๕๑๖ ประเทศไทยมีแรงงานนอกวงเกษตรทั้งสิ้น ๔.๓ ล้านคน เป็นนายจ้าง ๑๑๘,๘๐๐ คน ลูกจ้าง ๒,๐๒๘,๒๐๐ คน ทำงานส่วนตัว ๑,๓๘๒,๕๐๐ คน และทำงานให้แก่ครอบครัวโดยไม่ได้รับค่าจ้าง ๖๙๕,๗๐๐ คน ในปี ๒๕๑๗ ประมาณว่าแรงงานนอกวงเกษตรจะเพิ่มขึ้นเป็น ๔.๔ ล้านคน เป็นนายจ้าง ๒๒,๐๐๐ คน ลูกจ้าง ๒,๓๕๘,๗๐๐ คน ประกอบธุรกิจส่วนตัว ๑,๑๘๓,๐๐๐ คน และทำงานให้แก่ครอบครัว ๘๓๕,๘๐๐ คน

ตารางที่ ๑

แรงงานท่านอกวงเกษตร แยกตามสภาพการทำงาน

สถานภาพการทำงาน	๒๕๑๖		๒๕๑๗	
	จำนวนคน	ร้อยละ	จำนวนคน	ร้อยละ
รวม	๔,๓๓๒,๘๐๐	๑๐๐	๔,๘๔๕,๒๐๐	๑๐๐
นายจ้าง	๑๑๘,๘๐๐	๒.๘	๒๒,๐๐๐	๑.๓
ลูกจ้างรัฐบาล	๗๑๖,๒๐๐	๑๖.๕	๘๖๑,๕๐๐	๑๗.๘
ลูกจ้างเอกชน	๑,๓๑๓,๐๐๐	๓๐.๓	๑,๘๘๓,๒๐๐	๓๘.๑
ทำงานส่วนตัว	๑,๓๘๒,๕๐๐	๓๒.๑	๑,๑๘๓,๐๐๐	๒๔.๖
ช่วยธุรกิจครอบครัว	๖๙๕,๗๐๐	๑๘.๓	๘๓๕,๘๐๐	๑๗.๒

ที่มา : เอกสารกองวิชาการฯ กรมแรงงาน

๑. กำลังแรงงาน หมายถึง ผู้ที่มีอายุ ๑๑ ปีขึ้นไป ซึ่งมีใจหนักเรียน คนชราหรือเจ็บป่วยเรื้อรัง คนพิการ หรือผู้ทำงานบ้าน
๒. ตัวเลขปี ๒๕๑๗ เป็นตัวเลขประมาณการโดยใช้สามะโนประชากรและเคหะ ปี ๒๕๑๓ เป็นหลัก และถือว่าสภาพการณ์เศรษฐกิจของประเทศไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก

สภาพการทำงานของผู้เฒ่าแรงงาน

จากสถิติดังกล่าวจะเห็นได้ว่า จำนวนแรงงานนอกวงเกษตรส่วนใหญ่เป็น ลูกจ้างเอกชน ลูกจ้างเหล่านี้ได้รับการคุ้มครองเกี่ยวกับเวลาทำงาน การจ่ายค่าจ้าง การจ้ดสวัสดิการ และเงินทดแทน ตามกฎหมายแรงงาน พ.ศ. ๒๕๑๕ กล่าวคือ กำหนด ชั่วโมงทำงานตามปกติในอุตสาหกรรมไม่เกินสัปดาห์ละ ๔๘ ชั่วโมง งานพาณิชยกรรมไม่เกิน ๕๕ ชั่วโมง และงานอันตรายใดไม่เกิน ๔๒ ชั่วโมง เมื่อทำงานเกินกำหนดดังกล่าว (งานอันตรายทำเกินกำหนดไม่ได้) ลูกจ้างมีสิทธิเีลาว่างเวลาเมื่อทำงานครบ ๒ วัน ใดหยุด ๑ วัน และมีวันหยุดตามประเพณีนิยม ๑๓ วัน ถ้าทำงานครบ ๑ ปีได้หยุดพักผ่อน ประจำปีอีก ๒ วัน ในด้านสวัสดิการนายจ้างต้องจัดใหม่ น้ำดื่ม ห้องน้ำห้องส้วม อุปกรณ์ การรักษาพยาบาล และให้ลูกจ้างหยุดพักรักษาตัวโดยจ่ายค่าจ้างให้ปีละไม่เกิน ๓๐ วัน ในกรณีลูกจ้างประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยหรือตายด้วยโรคอันเนื่องจากการทำงาน นายจ้างต้องจ่ายเงินทดแทนให้ สภาพการทำงานดังกล่าว ถือเป็นมาตรฐานขั้นต่ำที่นายจ้างต้องปฏิบัติตาม

แต่จากการศึกษาสภาพการทำงานที่เป็นจริงในขณะนี้ ปรากฏว่าสภาพการทำงาน ของคนงานจำนวนมากยังต่ำกว่ามาตรฐาน กล่าวคือ

๑. ในด้านการจ้างงาน ลูกจ้างจำนวนมากไม่มียอดของทำงานมากกว่าเวลาทำงานตามปกติที่กฎหมายกำหนดไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกิจการที่ต้องการทำงานเร่งความตามฤดูกาล ลูกจ้างบางแห่งต้องทำงานสัปดาห์หนึ่งถึง ๒๐ ชั่วโมงหรือกว่านั้น แต่ได้รับค่าจ้างเป็นผลตอบแทน ลักษณะการจ้างงานส่วนใหญ่เป็นการจ้างรายวัน จ้างเป็นลูกจ้างชั่วคราว ลูกจ้างคนงานโดยทั่วไปไม่มีความมั่นคงในการทำงาน ไม่มีหลักประกันทางกฎหมายในเรื่องการจ้างงาน นอกจากนี้มีสิทธิได้รับเงินชดเชยหากถูกเลิกจ้าง

๒. ในคานสวัสดิการลูกจ้าง สวัสดิการคนงานมีเฉพาะในกิจการขนาดใหญ่ เพียงไม่กี่ร้อยแห่ง และในจำนวนนี้เพียงจำนวนสิบที่จัดสวัสดิการในลักษณะของบ้านพัก สถานรักษาพยาบาล และสถานพักผ่อนหย่อนใจให้คนงาน นอกจากนี้แม้กิจการที่มีจำนวนคนงานเป็ร้อยสวัสดิการที่นายจ้างต้องอำนวยความสะดวกให้ลูกจ้างตามกฎหมาย เช่น เครื่องเวชภัณฑ์ ยารักษาโรค หรือการจัดใหม่แพทย์และพยาบาลมากน้อยตามจำนวนของลูกจ้างนั้น ปรากฏว่านายจ้างส่วนใหญ่อยังปฏิบัติไม่ครบถ้วน

๓. สภาพการทำงาน ลักษณะของโรงงานอุตสาหกรรมโดยทั่วไปไม่ถูกสุขลักษณะ ทั้งในค่านิยมและการสาธารณสุข สภาพของโรงงานส่วนใหญ่มีอาคารเป็นเรือนไม้ การปลูกสร้างยังไม่เหมาะสม ขาดความแข็งแรง ไม่มีระบบระบายอากาศ ภายในโรงงาน มีคัทึม บรรยากาศและสภาพภายในโรงงานจึงไม่ถูกสุขลักษณะ มีความร้อนสูง แสงสว่าง ไม่เพียงพอ พื้นทำงานสกปรกและชื้นแฉะ คนงานในโรงงานทอผ้าบางแห่งต้องยืนทำงาน บนพื้นซึ่งมีน้ำไหลนองตลอด ๘ ชั่วโมง โรงงานเล็ก ๆ นอกจากจะมีสภาพดังกล่าวแล้วคนงาน ยังทำงานและนอนในที่เดียวกันอีกด้วย

๔. ความปลอดภัยในการทำงาน ความปลอดภัยในการทำงานของลูกจ้างอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่สู้ดีนัก การดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับเครื่องจักรกล วัตถุเคมีหรือสารมีพิษต่าง ๆ เริ่มมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น แต่ส่วนใหญ่ทั้งนายจ้างและลูกจ้างยังมีโคตระหนักและเอาใจใส่ ในเรื่องเหล่านี้อย่างจริงจัง วัสดุหรือเครื่องจักรกลที่ใช้ในโรงงานต่าง ๆ แม้ในนครหลวง ยังไม่ได้รับการปรับปรุงหรือมีการควบคุมให้ปลอดภัยแก่ชีวิตและร่างกายของลูกจ้างอย่าง เพียงพอ นายจ้างไม่สนใจในเรื่องการป้องกันอุบัติเหตุอย่างจริงจัง ดังจะเห็นได้ว่าในปี หนึ่ง ๆ มีลูกจ้างประสบอันตรายหรือได้รับอุบัติเหตุในขณะทำงานมาก

สภาพและปัญหาแรงงานอุตสาหกรรมดังกล่าวข้างต้น ทำให้เกิดผลเสียหาย แก่ทั้งนายจ้างและประชาชน ในค่านายจ้างทำให้ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับต้นทุนการผลิตสูง สินค้าไม่มี คุณภาพ ในค่านายจ้างเองการที่ต้องทำงานหนัก มีชั่วโมงการทำงานที่ยาวเกินสมควร ได้รับ อันตรายจากสิ่งที่ไม่ถูกสุขลักษณะและสิ่งมีพิษจากการทำงาน ย่อมทำให้เกิดโรคร้ายไข้เจ็บ บันทอนกำดั่งกายและความยืนยาวของชีวิต ยิ่งกว่านั้นเมื่อเจ็บป่วยหรือประสบอันตรายถึงบาดเจ็บ พุพพลภาพหรือตาย ก็จะตกเป็นภาระของสังคมที่ต้องเข้าดูแลครอบครัว^๓

การประสบอันตรายจากการทำงาน

การดำเนินงานกองทุนเงินทดแทนเป็นเรื่องของการให้ความคุ้มครองแก่ลูกจ้าง ในกรณีที่ลูกจ้างประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย หรือถึงแก่ความตายเนื่องจากการทำงาน ซึ่งลูกจ้าง

๓. นิคม จันทรวิทุร, แรงงานกับอุตสาหกรรมไทย, (พระนคร : สมาคมสังคมนักศาสตร์, ๒๕๑๕), หน้า ๕๕

มีสิทธิได้รับเงินทดแทนตามกฎหมายแรงงาน ทั้งนี้ ในที่นี้จึงจำเป็นต้องศึกษาถึงความหมายของการประสบอันตราย สาเหตุและผลของการประสบอันตราย ตลอดจนสถิติเกี่ยวกับการประสบอันตรายต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาการดำเนินงานกองทุนเงินทดแทนในต่อไป

ความหมายของการประสบอันตราย

ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การคุ้มครองแรงงาน ลงวันที่ ๑๖ เมษายน ๒๕๑๕ ใต้นิยามคำว่า "การประสบอันตราย" ไว้ดังนี้

การประสบอันตราย หมายความว่า การที่ลูกจ้างได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ หรือถึงแก่ความตายเนื่องจากการทำงานให้แก่นายจ้าง หรือการป้องกันรักษาผลประโยชน์ให้นายจ้าง

จากคำนิยามดังกล่าวสามารถแยกลักษณะของการประสบอันตราย ได้เป็น

๒ ลักษณะ คือ

๑. การประสบอันตรายเนื่องจากการได้รับอุบัติเหตุในขณะทำงาน (On the job Accidents) อุบัติเหตุ คือ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยไม่มีผู้ใดคาดคิดไว้ก่อนล่วงหน้า แล้วมีผลกระทบกระเทือนต่อการทำงาน โดยทำให้งานหยุดชะงัก เครื่องมือ เครื่องจักรชำรุดเสียหาย ผลผลิตตกต่ำ ทางค่านิยมประสบอุบัติเหตุเองอาจจะบาดเจ็บ พิการหรือถึงแก่ชีวิตได้

๒. การประสบอันตรายที่เกิดขึ้นตามปกติธรรมดาเนื่องจากการทำงาน เช่น สภาพของโรงงานที่มีเสียงดังเกินไป คนงานที่ทำงานอยู่นาน ๆ อาจมีประสาทหูพิการ หรือทำงานในที่ที่มีแสงสว่างจ้าเกินไป ซึ่งอาจทำให้คนงานตาบอดได้ในที่สุด

ประเภทหรือชนิดของการประสบอันตราย (Types of Work Injury)

๑. การประสบอันตรายถึงตาย (Death) คือ การประสบอันตรายที่ทำให้ผู้ประสบอันตรายถึงแก่ความตายทันที หรือในเวลาต่อมาภายหลังจากที่เกิดอุบัติเหตุ

๒. การประสบอันตรายถึงพิการโดยสิ้นเชิง (Permanent Total Disability) คือ การประสบอันตรายที่ทำให้ผู้ประสบอันตรายสูญเสียสมรรถภาพของร่างกายหรือจิตใจ ในการที่จะทำงานได้อีกต่อไปโดยสิ้นเชิง เช่น มือหรือแขนขาทั้งสองข้าง แขนข้างหนึ่งกับมืออีกข้างหนึ่ง เท้าหรือขาขาทั้งสองข้าง ตาบอดทั้งสองข้าง บาดเจ็บที่กระดูกสันหลังจนเป็นเหตุให้สูญเสียสมรรถภาพในการทำงานของแขนและขาโดยสิ้นเชิง บาดเจ็บที่ศีรษะจนเป็นเหตุให้สมองพิการ จิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบจนไม่สามารถทำงานได้หรือวิกลจริต

๓. การประสบอันตรายถึงพิการบางส่วน (Permanent Partial Disability) คือ การประสบอันตรายที่ทำให้ประสบอันตรายคงสูญเสียส่วนใดส่วนหนึ่งเพียงบางส่วนของร่างกาย เช่น ตาบอดข้างเดียว นิ้วมือนิ้วเท้าขาด มือ เท้า แขน หรือขาข้างใดข้างหนึ่งขาด ทุหนวก ฯลฯ แต่ไม่ถึงขั้นทุพพลภาพ

๔. การประสบอันตรายถึงทำงานไม่ได้ชั่วคราว (Temporary Total Disability) คือ การประสบอันตรายที่ทำให้ประสบอันตรายเจ็บป่วย จนไม่สามารถทำงานได้ชั่วคราว ตั้งแต่วันหนึ่งขึ้นไป ซึ่งจำเป็นต้องหยุดพักรักษาตัวชั่วคราวระยะเวลาหนึ่งจนกว่าจะสามารถปฏิบัติงานได้ตามปกติ เช่น แผลลดอก ถูกไฟไหม้ ถูกฉก ขาและแขนหักต้องเข้าเฝือกชั่วคราวระยะเวลาหนึ่ง เจ็บหรือฟกช้ำตามร่างกายแห่งเดียวหรือหลายแห่ง เป็นต้น

สาเหตุของการประสบอันตราย

การประสบอันตรายเกิดขึ้นได้จากสาเหตุหลายประการ ซึ่งมีทั้งสาเหตุโดยตรงและสาเหตุทางอ้อม ซึ่งพอจะสรุปได้ดังนี้ คือ

๑. สาเหตุโดยตรงของการประสบอันตราย

๑.๑ การปฏิบัติงานที่ไม่ปลอดภัย (Unsafe Act) เช่น

๑.๑.๑ ใช้เครื่องมือหรือเครื่องจักรโดยไม่มีหน้าที่หรือมิได้รับมอบหมาย

๑.๑.๒ ทำงานเร็วเกินสมควร หรือใช้เครื่องในอัตราเร็วเกินกำหนด

๑.๑.๓ ใช้อุปกรณ์ผิดพลาดหรือใช้อย่างไม่ระมัดระวัง

๑.๑.๔ ไม่สนใจต่อคำตักเตือน

๑.๑.๕ ยืนทำงานในที่ที่ไม่ปลอดภัย เช่น ใต้ของหนัก

๑.๑.๖ ซ่อมหรือบำรุงรักษาเครื่องขณะที่เครื่องยนต์กำลังหมุนอยู่

๑.๑.๗ เล่นตลกคะนองในขณะทำงาน

๑.๑.๘ ไม่ใช้เครื่องป้องกันอันตรายให้เพียงพอ

๑.๒ สภาวะที่ไม่ปลอดภัย (Unsafe Condition) เช่น

- ๑.๒.๑ ไม่มีเครื่องป้องกันอันตรายอย่างเพียงพอ เช่น ไร้ฝ้าครอบพื้นเฟืองเครื่องจักร เป็นต้น
- ๑.๒.๒ เครื่องจักรและบริเวณทำงานชำรุด หยาบ คม ฝุ่ แตก
- ๑.๒.๓ เครื่องมือเครื่องจักรออกแบบผิด
- ๑.๒.๔ สถานที่ไม่สะอาดเรียบร้อย การจัดวางไม่เป็นระเบียบ พื้นลื่น ขรุขระ หรือมีสิ่งกีดขวางทางเดิน
- ๑.๒.๕ แสงสว่างไม่เพียงพอหรือสะท้อนทำให้เคื่องตา
- ๑.๒.๖ อากาศไม่บริสุทธิ์ ระบบถ่ายเทอากาศไม่ดี
- ๑.๒.๗ ไม่จัดหาเครื่องอุปกรณ์ความปลอดภัยต่อร่างกายไว้ให้ อย่างเพียงพอ เช่น รองเท้ายาง ถุงมือ เป็นต้น

๒. สาเหตุที่ช่วยสนับสนุนให้เกิดการประสบอันตราย

๒.๑ ขาดการตรวจตราดูแลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่อันตราย เช่น

- ๒.๑.๑ ไม่มีการอบรมคนงานเกี่ยวกับการระมัดระวังในเรื่องความปลอดภัย
- ๒.๑.๒ ไม่แก้ไขจุดอันตรายต่าง ๆ
- ๒.๑.๓ ไม่มีการเตรียมงานเกี่ยวกับความปลอดภัยไว้
- ๒.๑.๔ ไม่มีการบังคับให้ปฏิบัติตามกฎเกี่ยวกับความปลอดภัย

๒.๒ เกิดความบกพร่องเกี่ยวกับสภาพของบุคคลปฏิบัติงาน เช่น

- ๒.๒.๑ สภาวะทางจิตใจของผูปฏิบัติงานไม่เหมาะสม เช่น ขาดความระมัดระวัง ทำงานไม่ประสานกัน มีทัศนคติที่ไม่ถูกต้อง สมองสั่งงานซ้ำ หรือขาดความตั้งใจในการทำงาน เป็นต้น
- ๒.๒.๒ สภาวะทางกายของบุคคลไม่เหมาะสม เช่น เป็นโรคหัวใจอยู่ก่อน สายตาไม่ดี ทุพพิก รางกายมีความพิการหรือไม่เหมาะสมที่จะปฏิบัติงานในลักษณะนั้น ๆ เช่น งานจะเคี้ยหรือสูงเกินไป เป็นต้น

จากสถิติที่รวบรวมจากโรงงานต่าง ๆ ปรากฏว่า อุบัติเหตุที่เกิดจากสภาวะที่ไม่ปลอดภัย (Unsafe Condition) มีประมาณ ๑๐ % จากการปฏิบัติงานที่ไม่ปลอดภัย (Unsafe Act) มีประมาณ ๘๘ % ส่วนอีก ๒ % นั้น เป็นเหตุสุกิวสัยที่เกิดจากภัยธรรมชาติ เช่น อุทกภัย วาตภัย เป็นต้น

ผลของการประสบอันตราย

เมื่อมีการประสบอันตรายเกิดขึ้น ย่อมมีผลเสียหายกระทบกระเทือนต่อผู้ที่เกี่ยวข้องกับหลายฝ่าย กล่าวคือ เป็นผลเสียหายต่อตัวลูกจ้างเอง ผลเสียหายต่อนายจ้าง และท้ายที่สุดผลเสียหายเหล่านั้นก็สะท้อนมาสู่ประเทศชาติและสังคมโดยรวม

๑. ผลเสียหายต่อลูกจ้าง

๑.๑ ลูกจ้างผู้ประสบอันตรายจะต้องได้รับความทุกข์ทรมานเนื่องจากบาดเจ็บ การเจ็บป่วยด้วยโรคที่เกิดขึ้นเนื่องจากการทำงาน บางรายอาจทุพพลภาพหรือถึงแก่ความตายในที่สุด ซึ่งนับเป็นความทุกข์ทรมานที่ไม่อาจประเมินค่าได้ ทั้งต่อตัวลูกจ้างและบุคคลในครอบครัวที่เกี่ยวข้อง

๑.๒ กองสูญเสียค่าแรงและรายได้ประจำที่เคยได้รับ แมกฏหมายนั้นจะกำหนดให้นายจ้างจ่ายค่าทดแทนให้ในระหว่างที่ไม่สามารถมาทำงานได้ ค่าทดแทนเหล่านั้นก็ยังมีจำนวนน้อยกว่าค่าแรงงานที่เคยได้รับอยู่เดิม

๑.๓ สูญเสียรายได้ในอนาคต ในกรณีที่พิการหรือทุพพลภาพไม่สามารถกลับเข้าทำงานในหน้าที่เดิมได้ มีความสามารถในการทำงานน้อยกว่าเดิม ทั้งยังเป็นภาระแก่ครอบครัวที่ต้องหาเลี้ยงและในกรณีที่ตาย ครอบครัวก็จะเดือดร้อนเนื่องจากการขาดรายได้มาใช้จ่าย

๒. ผลเสียหายต่อนายจ้าง

นายจ้างต้องสูญเสียค่าใช้จ่ายทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งที่เป็นค่าใช้จ่ายที่เป็นตัวเงินกับค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นตัวเงิน เช่น การเสียเวลา เสียค่านิยม ซึ่งอาจจำแนกออกได้เป็น

๒.๑ ค่าใช้จ่ายโดยตรงที่ต้องจ่ายให้แก่ลูกจ้างที่ประสบอันตราย ได้แก่ ค่าทดแทนที่จ่ายตามกฎหมายแรงงาน เสียค่าธรรมเนียมศาล ค่าทนายความ และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ในกรณีลูกจ้างฟ้องเรียกค่าเสียหาย หรือกรณีต้องฟ้องบริษัทประกันภัยในเมื่อไม่ยอมจ่ายเงินให้ตามที่เอาประกันเมื่อลูกจ้างประสบอันตราย

๒.๒ เสียค่าใช้จ่ายในการคัดเลือกรักษาและฝึกคนงานใหม่

๒.๓ สูญเสียการผลิตเนื่องจากเครื่องจักรหยุดชงัก หรือชำรุด เพราะคนงานอื่นตกใจและเสียขวัญในการประสบอันตรายของเพื่อนร่วมงาน

๒.๔ ความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่เครื่องจักร เครื่องมือ หรือวัสดุสิ่งของที่เกิดจากการประสบอันตราย

๒.๕ ความเสื่อมเสียชื่อเสียงของนายจ้าง ถ้าหากกิจการนั้นเป็นกิจการที่เกี่ยวข้องกับประชาชน เช่น การขนส่ง การประสบอันตรายของคนงานอาจเป็นเหตุให้การบริการหยุดชงักไม่ตรงตามเวลา ทำให้ลูกค้าหันไปใช้บริการอื่น

๓. ความเสียหายต่อประเทศชาติ

๓.๑ ทางด้านสังคม ขวัญของสังคมเสียเพราะข่าวการประสบอันตราย ซึ่งมีผลต่อเนื่องทำให้ผลิตผลและปริมาณการผลิตรวมลดลง

๓.๒ ทางด้านเศรษฐกิจ สูญเสียเงินไปโดยเปล่าประโยชน์ในรูปของค่าชดเชย ค่าทดแทน และการรักษาพยาบาล

๓.๓ ค่าน้ำกำลังคน ประเทศชาติต้องสูญเสียแรงงาน ซึ่งถือว่าเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีค่ายิ่ง และถ้านั้นพิการหรือทุพพลภาพประเทศชาติก็ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดู การช่วยเหลือฝึกอาชีพใหม่ ตลอดจนการให้ความช่วยเหลือแก่ครอบครัวของลูกจ้างที่ต้องยากจนลง

สถิติการประสบอันตราย

ในปีหนึ่ง ๆ ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกมีผู้ประสบอันตรายเนื่องจากการทำงานเป็นจำนวนหลายล้านคน ยิ่งในสังคมที่มีการขยายตัวทางอุตสาหกรรม มีการใช้เครื่องจักรกล

เครื่องทุ่นแรงเพิ่มผลผลิต ซึ่งมีผลให้ลูกจ้างมีโอกาสรับอันตรายมากยิ่งขึ้น ถึงแม้ว่าปัจจุบัน จะมีการเปลี่ยนแปลงทางเทคนิค มีการประดิษฐ์เครื่องมือแบบใหม่ที่ปลอดภัยกว่าชนิดอื่น แต่การ ประสบอันตรายก็ยังคงมีอยู่ เพราะการประสบอันตรายอาจจะเกิดขึ้นทั้งที่เครื่องป้องกันอย่างดี การป้องกันและสิ่งควบคุมอันตรายอาจบกพร่อง เช่น รองเท้าที่สวมอาจไม่เหมาะสม เป็นต้น ซึ่งจะเห็นได้ว่าแม้แต่ในสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นประเทศอุตสาหกรรม มีกฎหมายเกี่ยวกับมาตรการรักษาความปลอดภัยในการทำงานอย่างเข้มงวดกวดขัน ในปี ๒๕๑๑ อัตราการประสบอันตรายมีอยู่ ๒.๘ % และในปี ๒๕๑๓ ก็เพิ่มขึ้นเป็น ๓.๐ %

ในช่วงระยะเวลา ๑๐ ปีนับตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่ ๒ พ.ศ. ๒๔๘๘ - ๒๔๙๗ มีผู้ประสบอันตรายจากการทำงานในสหรัฐอเมริกา เกือบ ๒ ล้านราย คือ

เสียชีวิต	๑๗,๐๕๐ ราย
ทุพพลภาพ	๘๓,๖๐๐ ราย
บาดเจ็บทำงานไม่ได้ชั่วคราว	<u>๑,๘๕๓,๕๐๐</u> ราย
รวม	<u>๑,๙๕๔,๑๕๐</u> ราย

004858

การประสบอันตรายที่ได้รับดังกล่าว จำนวนเป็นเงินค่าเสียหายทั้งทางตรง และทางอ้อมได้ถึงปีละ ๔,๕๓๔ ล้านดอลลาร์ เป็นค่าเสียหายต่อนายจ้าง ๓,๕๕๐ ล้านดอลลาร์ ค่าเสียหายต่อลูกจ้าง ๑,๓๓๔ ล้านดอลลาร์

สำหรับประเทศไทยสถิติการประสบอันตรายเท่าที่รวบรวมได้ อาจกล่าวได้ว่า ไม่ตรงกับข้อเท็จจริงมากนัก เพราะมีลูกจ้างนายจ้างอีกจำนวนมากที่ไม่แจ้งเพื่อเรียกร้อง เงินทดแทน ลูกจ้างบางรายไม่ทราบกฎหมาย บางรายไม่กล้าแจ้งเพราะกลัวออกจากงาน และบางรายก็ตกลงกันเอง

อย่างไรก็ตามจากสถิติเรียกร้องเงินทดแทนเมื่อลูกจ้างประสบอันตรายเท่าที่ รวบรวมได้เฉพาะในเขตกรุงเทพมหานคร มีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี นับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๖ - ๒๕๑๖ มีการประสบอันตรายเพิ่มขึ้นกว่า ๑๓ เท่าตัว คือ จาก ๗๕ รายในปี ๒๕๐๖ เป็น ๑,๑๗๕ ราย ในปี ๒๕๑๖ และถ้าเทียบการประสบอันตรายในปี ๒๕๑๕ กับปี ๒๕๑๖ แล้ว จะเห็นได้ว่าเพิ่มขึ้น มาก ในปี ๒๕๑๕ มีผู้ประสบอันตราย ๗๖๔ ราย นายจ้างต้องจ่ายเงินทดแทนไป ๔.๒ ล้าน ในปี ๒๕๑๖ มีผู้ประสบอันตราย ๑,๑๗๕ ราย และต้องจ่ายเงินทดแทนสูงขึ้นถึง ๑๑.๘ ล้านบาท

ตารางที่ ๒

จำนวนการประสมอันตราย ซึ่งเรียกครองเงินทดแทน และจำนวนเงินทดแทนที่ถูกจ่ายได้รับในกรุงเทพมหานคร ปี ๒๕๐๖ - ๒๕๑๖

	จำนวนการประสมอันตราย (คน)					จำนวนเงินทดแทน (บาท)				
	รวม	ตาย	ทำงานไม่ ครบชั่วคราว	พิการ	ทุพพลภาพ	รวม	ตาย	ทำงานไม่ ครบชั่วคราว	พิการ	ทุพพลภาพ
๒๕๐๖	๗๕	๑๓	๘๑	๒๑	๑	๓๕๗,๑๖๗	๒๖๘,๕๐๘	๑๖,๒๙๕	๘๘,๕๖๔	๓๑,๘๐๐
๒๕๐๗	๑๒๐	๘	๖๕	๔๕	๒	๕๕๒,๑๓๕	๓๒๐,๖๙๘	๒๘,๐๓๘	๑๕๐,๒๓๒	๕๒,๑๗๒
๒๕๐๘	๑๕๘	๑๒	๗๗	๖๘	๑	๖๖๕,๗๗๒	๓๘๑,๗๒๐	๒๗,๑๓๕	๒๕๖,๘๑๗	๑๘,๐๘๐
๒๕๐๙	๑๓๕	๓๒	๕๒	๕๘	๑	๑,๓๐๒,๑๘๒	๑,๐๕๕,๐๙๒	๓๕,๑๐๘	๑๒๕,๑๘๒	๘๖,๘๐๐
๒๕๑๐	๒๒๑	๓๘	๑๐๐	๘๒	๑	๒,๒๓๑,๑๘๒	๑,๘๑๘,๑๘๖	๖๘,๗๒๖	๓๑๖,๔๓๐	๒๘,๐๘๐
๒๕๑๑	๓๑๘	๗๓	๑๒๓	๑๐๗	๑๑	๘,๑๒๓,๑๓๑	๓,๒๕๓,๘๓๗	๙๖,๙๖๗	๔๕๘,๙๖๖	๓๑๗,๗๖๑
๒๕๑๒	๓๘๒	๖๖	๑๖๑	๑๐๙	๖	๓,๖๙๑,๐๖๕	๒,๙๒๖,๖๗๕	๑๒๐,๘๕๘	๔๘๒,๑๙๕	๑๖๑,๓๓๖
๒๕๑๓	๓๖๑	๕๗	๑๘๘	๑๑๓	๗	๓,๖๗๒,๐๖๙	๒,๗๖๘,๖๒๕	๑๙๗,๓๖๓	๔๙๖,๘๓๗	๒๑๓,๒๘๘
๒๕๑๔	๔๑๕	๗๐	๒๐๕	๑๓๓	๗	๓,๘๗๕,๘๐๙	๒,๕๘๖,๕๐๖	๒๑๖,๗๒๘	๕๓๘,๘๐๙	๑๓๗,๘๘๖
๒๕๑๕	๕๒๘	๕๘	๒๖๘	๑๙๑	๗	๘,๒๘๘,๓๖๘	๒,๖๐๖,๕๙๐	๒๐๒,๐๐๒	๑,๒๐๑,๓๙๑	๒๓๘,๓๘๑
๒๕๑๖	๑,๐๗๕	๑๒๘	๕๓๘	๔๐๑	๑๖	๑๑,๗๗๕,๘๓๘	๗,๑๒๐,๓๓๐	๕๙๓,๘๒๕	๒,๗๒๐,๒๘๙	๑,๓๘๕,๘๓๓

ปี ๒๕๑๖ ไคมาจากรายงานสถิติคาคทดแทนประจำปี ๒๕๑๖ ของแผนกคาคทดแทน กองคุ้มครองแรงงาน กรมแรงงาน

ที่มา : สถิติแรงงาน ๒๕๑๑ หน้า ๑๘๙

สถิติแรงงาน ๒๕๑๓ - ๒๕๑๔ กรมแรงงาน กระทรวงมหาดไทย หน้า ๑๑

ตารางที่ ๓

จำนวนการประสมอัตรารายเฉพาะในกรุงเทพมหานคร ในปี ๒๕๑๗

ขนาดของกิจการ	จำนวนการประสมอัตราราย (คน)					
	รวม	ตาย	พิการบางส่วน	พิการโดยสิ้นเชิง	หยุดงานเกินกว่า ๗ วัน	หยุดงานน้อยกว่า ๗ วัน
กิจการที่มีลูกจ้างน้อยกว่า ๒๐ คน	๔๕๒	๗๐	๒๔๘	๑๓	๔๘๕	-
กิจการที่มีลูกจ้างตั้งแต่ ๒๐ คนขึ้นไป	๒,๘๖๒	๖๗	๒๗๕	-	๕๕๒	๑,๖๖๔
รวม	๓,๔๑๔	๑๓๗	๕๒๓	๑๓	๑,๐๓๗	๑,๖๖๔

ที่มา : ๑. จำนวนการประสมอัตรารายในกิจการที่มีลูกจ้างน้อยกว่า ๒๐ คน ก็มาจากทะเบียนคำสั่งเงินทดแทนของแผนกค่าทดแทน กองคุ้มครองแรงงาน กรมแรงงาน

๒. จำนวนการประสมอัตรารายในกิจการที่มีลูกจ้างตั้งแต่ ๒๐ คนขึ้นไป ก็มาจากรายงานการประสมอัตรารายของสำนักงานกองทุนเงินทดแทน กรมแรงงาน

และจากสถิติการประสมอัตรารายในปี ๒๕๑๗ ภายหลังจากที่มีการตั้งกองทุนเงินทดแทนขึ้นดำเนินการจ่ายเงินทดแทนแทนนายจ้างที่มีลูกจ้างตั้งแต่ ๒๐ คนขึ้นไป ปรากฏว่าจำนวนการประสมอัตรารายในเขตกรุงเทพมหานครเพิ่มสูงกว่าปี ๒๕๑๖ กว่า ๒ เท่าตัว คือจาก ๑,๐๓๕ รายในปี ๒๕๑๖ เป็น ๓,๔๑๔ รายในปี ๒๕๑๗ ซึ่งเป็นอัตราการประสมอัตรารายที่เพิ่มขึ้นมากที่สุด

จำนวนการประสมอัตรารายที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว พอสรุปสาเหตุได้ดังนี้

๑. มีการขยายตัวของธุรกิจ มีการว่าจ้างแรงงานเพิ่ม แมวนายจ้างจะเพิ่มมาตรการรักษาความปลอดภัยในการทำงาน โอกาสการประสมอัตรารายลดลง แต่จำนวนการประสมอัตรารายมิได้ลดลงตาม

๒. นายจ้างปฏิบัติตามกฎหมายแรงงานมากขึ้น เพราะสถิติการประสมอัตรารายที่รวบรวมได้มาจากรายงานการประสมอัตรารายของนายจ้างหรือลูกจ้างที่มาร้องเรียนต่อกรมแรงงาน

๓. ลูกจ้างรู้จักใช้สิทธิในการเรียกร้องเงินทดแทนตามกฎหมายมากขึ้น

๔. ผลจากการจัดตั้งกองทุนเงินทดแทน มีส่วนกระตุ้นให้นายจ้างสนับสนุนลูกจ้างให้แจ้งการประสบอันตรายอันเป็นการปฏิบัติตามกฎหมายมากขึ้น ทั้งนี้เพราะนายจ้างไม่ต้องจ่ายเงินทดแทนเอง นอกจากนี้ ก่อนหน้าที่จะมีกองทุนเงินทดแทน เมื่อดูจ้างประสบอันตรายอาจตกลงเป็นการภายในกับนายจ้าง โดยไม่ได้ทำเรื่องไปยังกรมแรงงาน ทำให้สถิติการประสบอันตรายก่อนหน้าที่จะมีกองทุนเงินทดแทนมีน้อย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย